DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 16 juli 2009 *

I mål C-168/08,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artiklarna 68 EG och 234 EG, framställd av Cour de cassation (Frankrike) genom beslut av den 16 april 2008, som inkom till domstolen den 21 april 2008, i målet

Laszlo Hadadi (Hadady)

mot

Csilla Marta Mesko, gift Hadadi (Hadady),

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Rosas samt domarna A. Ó Caoimh (referent), J. Klučka, P. Lindh och A. Arabadjiev,

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 5 februari 2009,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Laszlo Hadadi (Hadady), genom C. Rouvière, avocate,

— Csilla Marta Mesko, genom A. Lyon-Caen, avocat,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues, A.-L. During och B. Beaupère-Manokha, samtliga i egenskap av ombud,

— Tjeckiens regering, genom M. Smolek, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom J. Möller, i egenskap av ombud,

— Ungerns regering, genom K. Szíjjártó och M. Kurucz, båda i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom M. Dowgielewicz, i egenskap av ombud,

— Slovakiens regering, genom J. Čorba, i egenskap av ombud,

— Finlands regering, genom A. Guimaraes-Purokoski, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom V. Joris och S. Saastamoinen, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 12 mars 2009 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3.1 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EGT L 338, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Laszlo Hadadi (Hadady) och Csilla Marta Mesko avseende franska domstolars erkännande av en dom från domstolen i Pest (Ungern) om äktenskapsskillnad mellan de nämnda personerna.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

Förordning nr 1347/2000

3 I skälen 4 och 12 i rådets förordning (EG) nr 1347/2000 av den 29 maj 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn (EGT L 160, s. 19), anges följande:

”(4) Olikheterna mellan vissa nationella regler om domstols behörighet och verkställighet av domar försvårar den fria rörligheten för personer och skapar hinder för en väl fungerande inre marknad. Det finns följaktligen grund för att anta bestämmelser om att göra reglerna för behörighet i äktenskapsmål och i mål om föräldraansvar enhetliga och därmed förenkla förfarandena så att domar kan erkännas och verkställas snabbt och automatiskt.

…

(12) De grunder för domstols behörighet som godtas enligt denna förordning bygger på principen att det måste finnas en verklig anknytning mellan den berörda parten och den medlemsstat som utövar behörigheten. …”

4 Artikel 2 i förordning nr 1347/2000, som innehöll allmänna bestämmelser om domstols behörighet avseende äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap, har ersatts av artikel 3 i förordning nr 2201/2003. De nämnda artiklarna har identisk lydelse.

Förordning 2201/2003

5 Skälen 1 och 8 i direktiv 2201/2003 har följande lydelse:

”(1) Europeiska gemenskapen har satt som mål att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten för personer garanteras. I detta syfte skall gemenskapen bland annat besluta om sådana åtgärder rörande civilrättsligt samarbete som behövs för att den inre marknaden skall fungera väl.

…

(8) Med avseende på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap bör denna förordning endast tillämpas på äktenskapets upplösning och bör

inte avse sådana frågor som orsakerna till äktenskapsskillnaden, förmögenhetsrättsliga konsekvenser av äktenskapet eller andra frågor som har samband med dessa.”

6 Enligt artikel 1.1 a i förordning nr 2201/2003 ska den förordningen, oberoende av domstolstyp, tillämpas på civilrättsliga frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap.

7 Artikel 3.1 i den nämnda förordningen, som har rubriken ”Allmän behörighet”, har följande lydelse:

”1. Behörighet att ta upp frågor om äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap skall tillkomma domstolarna i den medlemsstat

a) inom vars territorium

— makarna har hemvist, eller

— makarna senast hade hemvist om en av dem fortfarande är bosatt där, eller

— svaranden har hemvist, eller

— om ansökan är gemensam, någon av makarna har hemvist, eller

— sökanden har hemvist om sökanden har varit bosatt där i minst ett år omedelbart innan ansökan gjordes, eller

— sökanden har hemvist om sökanden har varit bosatt där i minst sex månader omedelbart innan ansökan gjordes och sökanden antingen är medborgare i den berörda medlemsstaten eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, har ’domicil’ där,

b) i vilken båda makarna är medborgare eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, båda makarna har ’domicil’.”

8 Artikel 6 i samma förordning, som har rubriken ”Exklusiv behörighet enligt artiklarna 3, 4 och 5”, har följande lydelse:

”Talan mot en make som

a) har hemvist inom en medlemsstats territorium, eller

b) är medborgare i en medlemsstat, eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, har ’domicil’ inom en av de senare medlemsstaternas territorium,

får väckas vid en annan medlemsstats domstolar endast i enlighet med artiklarna 3, 4 och 5.”

9 I artikel 16 i förordning 2201/2003, som har rubriken ”Väckande av talan vid domstol”, föreskrivs följande:

”Talan skall anses ha väckts vid en domstol

a) när stämningsansökan eller motsvarande handling har ingivits till domstolen, förutsatt att sökanden inte därefter har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs av honom för att få delgivningen med svaranden verkställd,

eller

b) om delgivning av handlingen skall äga rum innan handlingen ges in till domstolen, när den tas emot av den myndighet som är ansvarig för delgivningen, förutsatt att sökanden inte därefter har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs av honom för att få handlingen ingiven till domstolen.”

10 Artikel 19 i den nämnda förordningen har följande lydelse:

”1. Om talan väcks vid domstolar i olika medlemsstater rörande äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap och målen gäller samma parter skall, till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först har väckts är behörig, den domstol vid vilken talan har väckts senare självmant låta handläggningen av målet vila.

…

3. När det har fastställts att den domstol vid vilken talan först har väckts är behörig, skall den domstol vid vilken talan har väckts senare självmant avvisa talan till förmån för den domstolen.

I så fall har den part som har väckt den senare talan rätt att väcka sin talan vid den domstol där talan först har väckts.”

11 Artikel 21.1 och 21.4 i samma förordning, som har rubriken ”Erkännande av en dom”, har följande lydelse:

”1. En dom som har meddelats i en medlemsstat skall erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.

…

4. Om frågan huruvida en dom skall erkännas uppkommer som en prejudiciell fråga vid en domstol i en medlemsstat, får den domstolen avgöra frågan om erkännande.”

12 I artikel 24 i förordning nr 2201/2003, som har rubriken ”Förbud mot omprövning av ursprungsdomstolens behörighet”, föreskrivs följande:

”Behörigheten för domstolen i ursprungsmedlemsstaten får inte omprövas. En prövning av huruvida en dom strider mot grunderna för rättsordningen (ordre public) enligt artikel 22 a och artikel 23 a får inte avse behörighetsreglerna i artiklarna 3–14.”

13 Artikel 64.1 och 64.4, som ingår i kapitel IV i förordning nr 2201/2003, som har rubriken ”Övergångsbestämmelser”, har följande lydelse:

”1. Bestämmelserna i denna förordning skall tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts, på officiella handlingar (*actes authentiques*) som har upprättats eller registrerats och på överenskommelser mellan parter som har ingåtts efter den dag då förordningen började tillämpas enligt artikel 72.

…

4. Domar som före den dag då denna förordning började tillämpas men efter den dag då förordning … nr 1347/2000 trädde i kraft har meddelats i mål och ärenden som har anhängiggjorts före den dag då förordning … nr 1347/2000 trädde i kraft, skall erkännas och verkställas enligt bestämmelserna i kapitel III i den här förordningen under förutsättning att de avser äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap eller en fråga om föräldraansvar för makarnas gemensamma barn som har

prövats i samband med sådana äktenskapsmål och domstolen har grundat sin behörighet på bestämmelser som överensstämmer antingen med de bestämmelser som anges i kapitel II i den här förordningen eller med bestämmelserna i förordning … nr 1347/2000 eller med bestämmelser i en konvention som gällde mellan ursprungsmedlemsstaten och den medlemsstat där domen görs gällande vid tiden för målets eller ärendets anhängiggörande."

14 I enlighet med artikel 72 i förordning nr 2201/2003 trädde förordningen i kraft den 1 augusti 2004. Den ska tillämpas från och med den 1 mars 2005, med undantag för artiklarna 67–70, vilka saknar betydelse i målet vid den nationella domstolen.

Den franska lagstiftningen

15 Artikel 1070 fjärde stycket i den franska civilprocesslagen (code de procédure civile) har följande lydelse:

"Den lokala behörigheten ska bestämmas efter hemvisten den dag då talan väcktes eller, i mål om äktenskapsskillnad, den dag då den ursprungliga ansökan gavs in."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

16 Iaszlo Hadadi och Csilla Marta Mesko, som båda är ungerska medborgare, ingick äktenskap i Ungern år 1979. De utvandrade till Frankrike år 1980 där de, enligt beslutet om hänskjutande, fortfarande är bosatta. År 1985 beviljades de franskt medborgarskap, och har numera både ungerskt och franskt medborgarskap.

17 Den 23 februari 2002 ansökte Iaszlo Hadadi om äktenskapsskillnad vid domstolen i Pest (Ungern).

18 Csilla Marta Mesko ansökte den 19 februari 2003 om äktenskapsskillnad på grund av brott mot de äktenskapliga förpliktelserna, vid Tribunal de grande instance de Meaux (Frankrike).

19 Den 4 maj 2004, det vill säga efter Republiken Ungerns anslutning till Europeiska unionen den 1 maj samma år, meddelade domstolen i Pest dom på äktenskapsskillnad mellan Iaszlo Hadadi och Csilla Marta Mesko. Det framgår av beslutet om hänskjutande att den domen vunnit laga kraft.

20 Genom beslut av den 8 november 2005, avvisade avdelningen för familjerättsmål vid Tribunal de grande instance de Meaux den talan som Csilla Marta Mesko väckt vid den domstolen.

21 Csilla Marta Mesko överklagade det nämnda beslutet. Cour d'appel de Paris (Frankrike) fann, den 12 oktober 2006, att den dom på äktenskapsskillnad som meddelats av domstolen i Pest inte kunde erkännas i Frankrike. Cour d'appel de Paris fann följaktligen att Csilla Marta Meskos ansökan om äktenskapsskillnad kunde tas upp till sakprövning.

22 Iaszlo Hadadi överklagade domen av Cour d'appel de Paris. Han gjorde gällande att den domstolen hade beslutat att inte godta den ungerska domstolens behörighet på grundval enbart av artikel 3.1 a i förordning nr 2201/2003, avseende makars hemvist, utan att undersöka huruvida denna behörighet kunde följa av de båda makarnas ungerska medborgarskap, vilket framgår av artikel 3.1 b i den nämnda förordningen.

23 Cour de cassation beslutade under dessa förhållanden att vilandeförklara målet och hänskjuta följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Ska artikel [3.1 b i förordning (EG) nr 2201/2003] tolkas så att, när makarna är medborgare både i den stat där den domstol vid vilken målet har anhängiggjorts är belägen och i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, det är medborgarskapet i den förstnämnda medlemsstaten som är avgörande?

2) Om den första frågan besvaras nekande, ska denna bestämmelse tolkas så att den, när vardera maken har dubbelt medborgarskap i samma medlemsstater, avser medborgarskapet i den stat till vilken anknytningen är starkast?

3) Om den andra frågan besvaras nekande, ska det anses att makarna har ytterligare en möjlighet enligt denna bestämmelse, nämligen att välja att väcka talan vid en domstol i någon av de stater i vilka de båda är medborgare?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

24 Målet vid den nationella domstolen har sitt ursprung i den ansökan om äktenskapsskillnad som Csilla Marta Mesko gjorde i Frankrike den 19 februari 2003. Det framgår av handlingarna i målet att frågan huruvida den dom på äktenskapsskillnad som hade meddelats av domstolen i Pest den 4 maj 2004 kunde erkännas utgjorde en

prejudicialfråga vid prövningen av huruvida nämnda ansökan kunde tas upp till sakprövning. Franska domstolar är med stöd av artikel 21.4 i förordning nr 2201/2003 behöriga att pröva en sådan fråga. Cour de cassation har i detta sammanhang hänskjutit frågor som avser tolkningen av artikel 3.1 i den nämnda förordningen.

25 Domstolen påpekar att den nämnda förordningen, enligt artikel 72 i densamma, trädde i kraft den 1 augusti 2004 och är tillämplig från den 1 mars 2005.

26 Förordning nr 1347/2000 var inte tillämplig i Ungern förrän från och med den 1 maj 2004, i enlighet med artikel 2 i akten om villkoren för Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakiens anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EGT L 236, 2003, s. 33).

27 Av detta följer att den dom på äktenskapsskillnad som meddelades av domstolen i Pest den 4 maj 2004 meddelades efter det att förordning nr 1347/2000 trätt i kraft i Ungern, till följd av en talan som väckts före detta datum. Den nämnda domen meddelades före den 1 mars 2005, som är den dag då förordning nr 2201/2003 började tillämpas.

28 Frågan om erkännande av den nämnda domen ska under dessa förhållanden, såsom den franska, den tyska, den polska och den slovakiska regeringen har gjort gällande, prövas enligt artikel 64.4 i förordning nr 2201/2003, eftersom förfarandet inleddes och domen meddelades under de tidsperioder som anges i den bestämmelsen.

29 Den nämnda domen om äktenskapsskillnad ska följaktligen, i enlighet med den nämnda bestämmelsen, erkännas enligt förordning nr 2201/2003, om de behörighets-

regler som tillämpas överensstämmer med de behörighetsregler som föreskrivs i antingen kapitel II i den förordningen, i förordning nr 1347/2000, eller i en konvention som gällde mellan ursprungsmedlemsstaten, i förevarande fall Republiken Ungern, och den medlemsstat där domen görs gällande vid tidpunkten för målets eller ärendets anhängiggörande, i förevarande fall Republiken Frankrike.

30 De bestämmelser på grundval av vilka domstolen i Pest grundade sin behörighet och deras ordalydelse framgår inte av handlingarna i målet. Denna omständighet får emellertid anses sakna betydelse i målet vid den nationella domstolen, om en tillämpning av artikel 3.1 i förordning nr 2201/2003 kunde medföra att den ungerska domstolen var behörig, oberoende av vilka behörighetsregler som den domstolen faktiskt tillämpat. Avsikten med förevarande begäran om förhandsavgörande är således i huvudsak att avgöra huruvida den ungerska domstolen, under förhållanden som dem i fråga i målet vid den nationella domstolen, med stöd av den nämnda bestämmelsen, kunde ha varit behörig att pröva tvisten om äktenskapsskillnad mellan Iaszlo Hadadi och Csilla Marta Mesko.

31 Csilla Marta Mesko har även gjort gällande i sina skriftliga yttranden till domstolen att hon fick kännedom om målet om äktenskapsskillnad vid domstolen i Pest först sex månader efter det att Iaszlo Hadadi hade väckt talan. Csilla Marta Mesko har emellertid inte gjort gällande att Iaszlo Hadadi underlåtit att vidta de åtgärder som krävs av honom för att få delgivningen verkställd, eller att talan enligt artikel 16 i förordning nr 2201/2003 följaktligen inte kunde anses anhängiggjord vid den ungerska domstolen detta datum. Det framgår för övrigt av handlingarna i målet att Csilla Marta Mesko under förfarandet inställde sig vid den ungerska domstolen. Den ungerska regeringen har dessutom, i sitt svar på en fråga som domstolen ställde vid förhandlingen, påpekat att enligt ungersk rätt är det den domstol vid vilken talan väcks som ombesörjer delgivningen av stämningsansökan för svarandens vidkommande. Domstolen utgår under dessa förhållanden från att talan anhängiggjordes vid domstolen i Pest i vederbörlig ordning, i den mening som avses i nämnda artikel 16.

Den första frågan

32 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 b i förordning nr 2201/2003 ska tolkas så att, för det fall makarna är medborgare både i den stat där den domstol vid vilken målet har anhängiggjorts är belägen och i en annan medlemsstat, det är medborgarskapet i den förstnämnda staten som ska ges företräde.

33 Domstolen erinrar inledningsvis om att en domstol vid vilken ett mål har anhängiggjorts i en situation som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, vilken regleras av övergångsbestämmelserna om erkännande i artikel 64.4 i förordning nr 2201/2003, ska pröva behörigheten av en domstol i en annan medlemsstat. En sådan situation skiljer sig från den som regleras mer direkt av bestämmelserna i kapitel III i den nämnda förordningen, om erkännande och verkställighet av domar, med avseende på vilka det i artikel 24 i denna förordning föreskrivs ett förbud mot omprövning av ursprungsdomstolens behörighet.

34 Det framgår av handlingarna i målet att Cour d'appel de Paris, i den överklagade domen i målet vid den nationella domstolen, fann att behörigheten för domstolen i Pest, vilken grundade sig på Iaszlo Hadadis ungerska medborgarskap, som är en behörighetsgrund som inte ingår bland de franska reglerna för internationell behörighet, ”i själva verket [var] mycket svag”. Behörigheten för domstolen på den plats där makarna har sitt hemvist, som är belägen i Frankrike, var däremot i jämförelse härmed ”särskilt stark”.

35 Enligt Europeiska gemenskapernas kommission har den första tolkningsfrågan ställts på grund av att en fransk domstol vid vilken en talan har väckts, vid en konflikt mellan franskt medborgarskap och medborgarskap i en annan stat, ”för det mesta skulle ge företräde åt medborgarskapet i den stat där den berörda domstolen är belägen”.

36 Denna hypotes stärks av den argumentering som motparten i målet vid den nationella domstolen har framställt vid domstolen. Vederbörande har gjort gällande att artikel 3.1 i förordning nr 2201/2003 inte innehåller någon särskild bestämmelse för fall rörande dubbelt medborgarskap. Varje medlemsstat kan således i dylika situationer tillämpa sin nationella rätt med avseende på medborgarskap. Det följer av fransk doktrin och rättspraxis att vid fall av konflikt mellan olika medborgarskap, och ett av dessa avser den stat där den domstol vid vilken talan i fråga har anhängiggjorts är belägen, ska det medborgarskapet ges företräde.

37 Under dessa förhållanden uppkommer frågan huruvida artikel 3.1 i förordning nr 2201/2003, med anledning av att fall rörande dubbelt gemensamt medborgarskap inte regleras uttryckligen i denna förordning, såsom Csilla Marta Mesko har gjort gällande, ska tolkas annorlunda när de båda makarna har två gemensamma medborgarskap, än när de bara har ett medborgarskap gemensamt.

38 Enligt fast rättspraxis följer såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten som av likhetsprincipen att en gemenskapsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för att bestämma dess betydelse och räckvidd normalt ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela gemenskapen, med beaktande av bestämmelsens sammanhang och det med bestämmelserna i fråga eftersträvade målet (se, med avseende på förordning nr 2201/2003, dom av den 2 april 2009 i mål C-523/07, A, REG 2009, s. I-2805, punkt 34).

39 Domstolen påpekar i detta hänseende att artikel 3.1 i förordning nr 2201/2003 inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för att bestämma den exakta räckvidden av kriteriet om ”medborgarskap”.

40 Det verkar inte heller som om det i förordning nr 2201/2003, åtminstone inte principiellt, görs någon åtskillnad beroende på huruvida en person har ett enda medborgarskap eller, eventuellt, flera medborgarskap.

41 Den domstol vid vilken ett mål har anhängiggjorts kan följaktligen, i ett fall rörande gemensamt dubbelt medborgarskap, inte bortse från den omständigheten att de berörda är medborgare i en annan medlemsstat och behandla sådana personer som om de var medborgare enbart i den medlemsstat där den domstol vid vilken målet har anhängiggjorts är belägen. Detta skulle medföra ett förbud för sådana personer att, enligt den övergångsbestämmelse för erkännande som föreskrivs i artikel 64.4 i förordning nr 2201/2003, åberopa artikel 3.1 b i förordningen vid en domstol i den medlemsstat där domen görs gällande, för att hävda att domstolen i en annan medlemsstat är behörig, även om de är medborgare i den sistnämnda medlemsstaten.

42 Om däremot, inom ramen för nämnda artikel 64.4, makarna både är medborgare i den medlemsstat där den domstol vid vilken målet har anhängiggjorts är belägen och i en annan medlemsstat, ska den nämnda domstolen beakta den omständigheten att en domstol i den andra medlemsstaten kunde ha varit behörig att pröva målet enligt artikel 3.1 b i förordning nr 2201/2003, med anledning av att de berörda är medborgare i den sistnämnda medlemsstaten.

43 Den första frågan ska följaktligen besvaras på följande sätt. När domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande enligt artikel 64.4 i förordning nr 2201/2003 ska kontrollera huruvida domstolen i den medlemsstat där domen meddelats skulle ha varit behörig enligt artikel 3.1 b i denna förordning, utgör den sistnämnda bestämmelsen hinder för att domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande anser att makarna, vilka är medborgare i både den medlemsstaten och den medlemsstat där domen meddelats, enbart är medborgare i den medlemsstat där domen görs gällande. Domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande ska tvärtom beakta den omständigheten att makarna även är medborgare i den medlemsstat där domen meddelats, och att domstolarna i den sistnämnda staten även skulle ha kunnat vara behöriga att avgöra tvisten.

Den andra och den tredje frågan

44 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 b i förordning nr 2201/2003 ska tolkas så att, för att fastställa vilken domstol som är behörig att pröva ett mål om äktenskapsskillnad mellan personer som har dubbelt medborgarskap i samma medlemsstater, enbart medborgarskapet i den medlemsstat till vilken anknytningen är starkast ska beaktas, så att domstolen i denna medlemsstat är behörig på grundval av medborgarskap (den andra frågan) eller huruvida, tvärtom, båda medborgarskapen ska beaktas, så att domstolarna i båda medlemsstaterna kan vara behöriga, och de berörda följaktligen kan välja att väcka talan vid en domstol i en av de nämnda staterna (den tredje frågan).

45 Csilla Marta Mesko och den polska regeringen har gjort gällande att. i ett fall rörande makars dubbla gemensamma medborgarskap, medborgarskapet i den stat till vilken anknytningen är starkast ska gälla. Csilla Marta Mesko anser i detta hänseende, på grundval av flera omständigheter, och särskilt den omständigheten att hon själv och Iaszlo Hadadi är bosatta i Frankrike sedan år 1980, att anknytningen till Frankrike är starkast. Hon har gjort gällande att det skulle leda till en ”kapplöpning till domstolarna” om de båda medborgarskapen jämställdes, genom att en av makarna oegentligt kunde anmodas att väcka talan vid domstolen i en medlemsstat för att undvika att den andra maken väcker talan i en annan medlemsstat. Den polska regeringen anser att parterna inte bör ges något val med avseende på behörig domstol, eftersom en sådan lösning innebär en obefogad fördel för personer med dubbelt gemensamt medborgarskap och ger dem möjlighet att faktiskt välja behörig domstol, medan andra personer inte ges en sådan valmöjlighet enligt förordningen nr 2201/2003. Enligt den regeringen skulle dessutom den omständigheten, att domstolen i en medlemsstat i vilken makarna sedan lång tid inte längre bor fortfarande är behörig, komplicera domstolsavgörandenas verkan och skälighet och kunna medföra vissa missbruk, såsom *forum shopping*.

46 Iaszlo Hadadi, den franska, den tjeckiska, den tyska, den ungerska, den slovakiska och den finländska regeringen samt kommissionen anser däremot att, i fall av gemensamt dubbelt medborgarskap, var och en av makarna, enligt artikel 3.1 b i förordning

nr 2201/2003, har rätt att ansöka om äktenskapsskillnad vid en domstol i den ena eller den andra av de två medlemsstater i vilka makarna är medborgare.

47 Domstolen påpekar i detta hänseende att, såsom framgår av skäl 1 i förordning nr 2201/2003, den förordningen bidrar till att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten för personer garanteras. I detta avseende föreskrivs i kapitel II och III i den nämnda förordningen bland annat regler om behörighet samt erkännande och verkställighet av domar angående upplösning av äktenskap.

48 I artikel 3.1 a och b i förordning nr 2201/2003 anges i detta sammanhang flera behörighetsgrunder, mellan vilka det inte fastställts någon rangordning. Samtliga kriterier som föreskrivs i nämnda artikel 3.1 är alternativa. Med beaktande av att syftet med denna förordning är att säkerställa rättssäkerheten, föreskrivs i artikel 6 i förordningen att den behörighet som anges i artiklarna 3, 4 och 5 i samma förordning är exklusiv.

49 Av detta följer att det system för fördelning av behörighet som införs genom förordning nr 2201/2003 i fråga om upplösning av äktenskap bygger på tanken att det inte är uteslutet att det samtidigt kan finnas flera behöriga domstolar. Det anges tvärtom uttryckligen att det finns flera behöriga domstolar, utan att det fastställs någon rangordning mellan dem.

50 Medan de kriterier som uppräknas i artikel 3.1 a i den nämnda förordningen i flera avseenden utgår från makarnas hemvist, utgörs det kriterium som anges i artikel 3.1 b av den medlemsstat ”i vilken båda makarna är medborgare eller, när det gäller Förenade kungariket och Irland, båda makarna har domicil”. Förutom beträffande de två sistnämnda medlemsstaterna, är domstolarna i de andra medlemsstater i vilka makarna är medborgare således behöriga att pröva ett mål om upplösning av äktenskap.

51 Det framgår emellertid inte av ordalydelsen i nämnda artikel 3.1 b att enbart medborgarskapet i den stat till vilken en stark anknytning finns kan beaktas vid tillämpning av den bestämmelsen. Den bestämmelsen, i den mån den innebär att medborgarskap utgör ett kriterium för behörighet, ger företräde åt ett anknytningsmoment som är otvetydigt och enkelt att tillämpa. I den nämnda bestämmelsen föreskrivs inte något annat kriterium med avseende på medborgarskap, såsom bland annat hur stark anknytningen är.

52 En tolkning, enligt vilken enbart ett medborgarskap i en stat till vilken stark anknytning finns kan beaktas enligt artikel 3.1 i förordning nr 2201/2003, har inte heller stöd utifrån den bestämmelsens ändamål eller det sammanhang i vilket den ingår.

53 En sådan tolkning skulle för det första medföra att den enskildes val av behörig domstol begränsas, bland annat vid utövande av rätten till fri rörlighet för personer.

54 Med hänsyn särskilt till att hemvisten är en väsentlig omständighet att beakta vid avgörandet av till vilken stat medborgarskapet har den starkaste anknytningen, överlappar de grunder för behörighet som föreskrivs i artikel 3.1 a och b i förordning nr 2201/2003 ofta varandra. För personer med dubbelt medborgarskap skulle detta i själva verket leda till en rangordning av de behöriga domstolarna enligt artikel 3.1 som inte följer av ordalydelsen av den bestämmelsen. Däremot skulle makar med bara ett gemensamt medborgarskap i en medlemsstat kunna väcka talan vid domstolarna i den staten trots att de sedan länge inte har haft hemvist i denna stat och bara har få faktiska beröringspunkter med denna.

55 Med anledning av att begreppet medborgarskap i den stat till vilken anknytningen är starkast är föga precist, måste för det andra en rad omständigheter beaktas, vilka inte alltid medför ett tydligt resultat. Av detta följer att kontrollen av anknytningen mellan makarna och deras respektive medborgarskap skulle medföra att fastställandet av

domstols behörighet försvårades, vilket skulle stå i strid med målet att underlätta tillämpningen av förordning nr 2201/2003 genom användning av ett enkelt och otvetydigt anknytningsmoment.

56 Det är riktigt att domstolarna i flera medlemsstater enligt artikel 3.1 b i förordning nr 2201/2003 kan vara behöriga då de berörda har fler än ett medborgarskap. Såsom kommissionen samt den franska, den ungerska och den slovakiska regeringen emellertid har påpekat: för det fall talan väcks vid domstolar i flera medlemsstater med stöd av den bestämmelsen, kan frågan om vilken domstol som är behörig lösas genom tillämpning av den regel som föreskrivs i artikel 19.1 i samma förordning.

57 Domstolen medger slutligen att förordning nr 2201/2003, eftersom den enbart innehåller regler om domstols behörighet och inte några regler om lagval, kan. innebära, såsom Csilla Marta Mesko har gjort gällande, att makarna anmodas att snabbt väcka talan vid en av de behöriga domstolarna, för att säkerställa de fördelar som följer av de materiella regler om äktenskapsskillnad som den domstol vid vilken talan väckts tillämpar enligt internationell privaträtt. En sådan omständighet kan emellertid, i motsats till vad Csilla Marta Mesko har anfört, inte i sig medföra att anhängiggörande av ett mål vid en behörig domstol enligt artikel 3.1 b i samma förordning kan anses utgöra missbruk. Det framgår i själva verket av punkterna 49–52 i förevarande dom att den omständigheten att ett mål anhängiggörs vid domstolen i en medlemsstat i vilken båda makarna är medborgare, även i avsaknad av varje annan anknytning till den medlemsstaten, inte strider mot de mål som eftersträvas med den nämnda bestämmelsen.

58 Den andra och den tredje frågan ska således besvaras på följande sätt. När båda makarna är medborgare i samma två medlemsstater utgör artikel 3.1 b i förordning nr 2201/2003 hinder för att domstolarna i en av dessa medlemsstater inte ska anses behörig med anledning av att käranden saknar annan anknytning till den medlemsstaten. Domstolarna i de medlemsstater i vilka makarna är medborgare är tvärtom behöriga med stöd av den nämnda bestämmelsen. Makarna kan följaktligen välja att väcka talan vid domstol i en av de nämnda staterna.

Rättegångskostnader

59 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) **När domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande, enligt artikel 64.4 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000, ska kontrollera huruvida domstolen i den medlemsstat där domen meddelats skulle ha varit behörig enligt artikel 3.1 b i denna förordning, utgör den sistnämnda bestämmelsen hinder för att domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande anser att makarna, vilka är medborgare i både den medlemsstaten och den medlemsstat där domen meddelats, enbart är medborgare i den medlemsstat där domen görs gällande. Domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande ska tvärtom beakta den omständigheten att makarna även är medborgare i den medlemsstat där domen meddelats, och att domstolarna i den sistnämnda staten även skulle ha kunnat vara behöriga att avgöra tvisten.**

2) **När makarna båda är medborgare i samma två medlemsstater utgör artikel 3.1 b i förordning nr 2201/2003 hinder för att domstolarna i en av dessa medlemsstater inte ska anses behöriga med anledning av att käranden saknar**

annan anknytning till den medlemsstaten. Domstolarna i de medlemsstater i vilka makarna är medborgare är tvärtom behöriga med stöd av den nämnda bestämmelsen. Makarna kan följaktligen välja att väcka talan vid domstol i en av de nämnda staterna.

Underskrifter